

E.E.E (Eesti edu eeldus)

Räägitakse, et Eestil on eeldusi olla edukas, ja seda just “uue maailma” valdkondades (infotehnoloogia, meditsiin, geenitehnoloogia, jne.). Nimetatud eeldusi sisustatakse ekspertide poolt soodsa geograafilisest asukohaga, rahvastiku ühtekuuluvusega, “agressiivse” tulevikule orienteeritud haritlaskonnaga, investeeringuid soodustava maksusüsteemiga, jne. Kuid kas kõigest sellest piisab, et olla tõesti edukas?

Edukust, ka Eesti, on võimalik käsitleda nii valdkondliku kui ka tervikliku edukusena. Eesti terviklikku edukust võiks autori arvates nimetada rahvusvaheliseks eduks, samas valdkondlikku edu teaduslikuks eduks.

Kuna terviklikku edukust ei saa eksisteerida ilma valdkondliku eduta, keskendub autor allpool valdkondade edukuse eeldustele ning nende juhtimise analüüsile.

Edukus

Edukust on harjutud mõistma mitmeti ning väljendama erinevalt. Erinavates ringkondades peetakse edukuseks:

- materiaalsel rikkust;
- teaduslike saavutusi;
- positsiooni;
- aktsepteerimist, etc.

1948 kirjutas Thomas Merton oma teoses *The Seven Story Mountain*: ”Maapealset edu on harjutud mõistma ekslikult. On veider uskuda, et sinu tehtu tähtsuse määravad ära teiste inimeste arvamused või aplaus.” Kuid mida aeg edasi, seda rohkem hakkab Merton’i poolt nimetatud edukuse kriteerium toetuspinda leidma- seda nii valdkondlikus kui ka terviklikus edukuses.

Autori arvates tuleb praegusel ajajärgul nõustuda T.Mertoniga- Edukus väljendub teiste suhtumises. Teisisõnu võib Eestit valdkondlikult edukaks pidada siis, kui seda arvavad ka

teised sama valdkonna esindajad ning terviklikult siis, kui samale seisukohale asuvad ka teised riigid, olgu siis tunnustamise, investeeringute või aktsepteerimiste näol.

Eeldused

Terve maailm on täis füüsiliselt ja psüühiliselt terveid inimesi, kellel kõigil on eeldus elada head elu ja olla edukad. Kuid miskipärast saavad edukaks vaid mõned- kas põhjuseks on keskkonna piirav tegur (suletud režiim või teiste hukkamõist), laiskus, oskamatus kasutada oma eeldusi, vms., on individuaalne. Selge on vaid see, et ainult eeldustest ei piisa, et olla edukas- vaja on midagi enam.

Autor ei kahtle sugugi, et Eestil on **eeldused** olla edukas valdkondlikult “uue maailma” harudes (infotehnoloogia, meditsiin, geenitehnoloogia, jne.) ning seeläbi edukas terviklikult rahvusvahelisel areenil. Muretsema paneb mõtte, kas neid eeldusi kasutatakse ikka piisavalt otstarbekalt ja sihipäraselt?

Autor püüab allpool analüüsida Eesti edukuse faktorite kasutatavust ning tulla välja järeldusega, kas Eestile piisab edukaks olemiseks vaid eeldustest, või tuleb neid eeldusi ka piisavalt oskuslikult juhtida.

Eelduste juhtimine

Nagu viidatud, ei piisa edukaks olemiseks vaid eeldustest- vaja on ka oskuslikku juhtimist. Eelduse ja edukuse omavahelist seost võib võrrelda mõtte ja lahenduse seosega. Nii nagu ei jõua reeglina mõtte lahenduseni ilma tegutsemiseta (va juhul kui teostub iseenesest), nii ei jõuta ka eeldusest eduni ilma eeldusi juhtimata. Sageli võib esmasilmapilgul tunduda, et eeldused realiseeruvad iseenesest ilma suunatud juhtimiseta. Oli ju näiteks Argentiina rahvusvahelises majanduses tugev riik, millel olid suured eeldused saada edukaks. Edukaks ka korra saadi, kuid eelduste korrektse juhtimiseta langeti edukuse poolest kiiresti viimaste sekka.

Geenitehnoloogia Foorum 2002 esseekonkurss “Eesti edu eeldus” II Koht - Marko Saag, Tartu Ülikool, Õigusinstituut, õigusteaduse III kursuse üliõpilane

Toodud pika, keerulise ja filosoofilise arutelu eesmärgiks on juhtida tähelepanu asjaolule, et eeldused reeglina iseenesest ei realiseeru ning edukaks saamiseks, ning mis veelgi tähtsam- edukaks jäämiseks, tuleb eeldusi korrektselt ja suunatult juhtida.

Eesti edu eelduste juhtimine

Nagu eespool kirjeldatud, saab edukus seisneda kas valdkondlikus või terviklikus edukuses. Tervikliku edukuse eelduseks on valdkondlik edukus, millede eeldused omakorda sõltuvad vastavast valdkonnast. Kuigi eesti edus omavad tähtsust kõik valdkonnad, keskendub autor allpool geenitehnoloogia, kui valdkonna, edukuse eelduste ja viimaste juhtimise analüüsile.

Geenitehnoloogia arengu ja edu eeldused ning viimaste juhtimine

Inimressursid

Igasuguse tehnoloogia, kui valdkonna edukuse suurimaks eelduseks on kvalifitseeritud ressursside olamasolu. Siinjures ei oma valdkonna edus olulist tähtsust ka asjaolu, kas tegemist on kohalike või rahvusvaheliste ressurssidega. Oluline on vaid ülesannete tulemuslik täitmine ning saavutusteni jõudmine.

Autori arvates on Eestil nimetatud eeldus igati olemas tunnustatud teadlaste näol, tuleb vaid jätkata selle eelduse korrektset juhtimist. Kuigi tundub, et inimressursid on selline eeldus, millede juhtimist on eeldustest kõige kergem korraldada, on siiski võimalik tuua hulganisti negatiivseid näiteid erinevatest valdkondadest. Autori arvates oleks näiteks ka infotehnoloogia areng Eestis tunduvalt kiirem, kui tunnustatud infotehnoloogid ei otsiks paremat tööd välismaalt. Teisalt võib selline lahkumine, kui see kestab ajutiselt, tulla kogu sektorile pikemas perspektiivis kasuks uute ja värske teadmiste ning lähenemiste kaudu.

Reeglina piisab inimressursside, kui eelduste juhtimiseks tugeva motivatsiooni hoidmisest. Motivaatorite valimisel tuleb aga lähtuda isikust ning leida parim vahend, olgu see siis kas palk, tunnustamine, harimine, vms.

Finantsressursid

Selleks, et saada geenitehnoloogias edukaks, ei tasu alahinnata ka finantsressursside osatähtsust. Geenitehnoloogia on kapitalimahukas valdkond, kus isegi teatud primaarsete seadmete soetamine võib jääda finantsressursside taha pidama, rääkimata siis veel personali tasustamisest.

Eesti Geenivaramu on nimetatud eelduse realiseerumiseks astunud reaalseid samme koos usaldusväärsete partneritega. Käesoleva aasta esimesel kvartalil sõlmis investoreid koondav firma EGeen International Inc Geenivaramu ülesehitamiseks investeerimislepingud kogusummas 2 miljonit USD, mis võimaldavad Eesti Geenivaramul jätkata ressursimahukaid ettevalmistustöid projekti läbiviimiseks.

Autori arvates on finantsressursid eeldustena keerukaimalt korraldatavad. Tegemist on spetsiifilise valdkonnaga, mis vajab eriteadmisi, tutvusi, usaldusväärset. Sageli palgatakse nimetatud eelduse realiseerimiseks ning riskide maandamiseks eksperdid, kes “hoolitsevad” investeringute eest.

Edu soosiv keskkond (bürokraatia puudumine)

Sageli võib edukaks saamine takerduda objektiivsetesse asjaoludesse. Teatud eksisteerivaid eeldusi pole võimalik realiseerida puuduva regulatsiooni ja keeruka asjaajamise tõttu. Näiteks inimressursi kui edu eelduse olemasolu võib jääda realiseerumata kuna riik on loonud komplitseeritud regulatsiooni välismaalastele töölubade andmiseks, või tekib näiteks puudus finantsressurssidest, kuna riigi loodud investeerimis- ja maksupoliitika ei tundu investoritele ahvatlev ja usaldusväärne.

Toodud eeldus ei sõltu kahjuks edu taotlejast, võibolla mingil määral vaid *lobby* oskustest.

Geenitehnoloogia Foorum 2002 esseekonkurss “Eesti edu eeldus”

II Koht - Marko Saag, Tartu Ülikool, Õigusinstituut, õigusteaduse III kursuse üliõpilane

Autori arvates võiks nimetatud eeldust kasutada “eelduste eeldusena”. Ilma kindla ja läbipaistva regulatsioonita on raske hankida inim- ja finantsressursse. Ka Eestil on toodud eelduse korrektsel rakendamisel probleeme.

Toodud eelduse hindamisel tuleks autori arvates vaadelda Eesti võimet juurutada ühiskonnas klassikalise liberalismi väärtusi ning täitevvõimu suutlikkust luua vastav regulatsioon.

Täitevvõimu suutlikkus väljendub kaheti:

- võimes teha ratsionaalseid ja legitiimseid otsuseid ja;
- võimes need ellu viia.

Kõige enam heidetakse Eestile ette, et ametiasutused ja avalikud teenistujad ei toimi tehtud otsuste elluviimisel tehnilises mõttes piisavalt efektiivselt, mis võib tingida välisressursside ja investorite jaoks ebastabiilse ja ebahuvitava keskkonna.

Mis siis ikkagi on Eedti edu eelduseks?

Võttes arvesse eeltoodu, leiab autor, Eesti edu eeldus on erinevate valdkondade edu eksisteerivate eelduste oskuslik juhtimine. Ei saa jääda ainuüksi eelduste olemasolul lootma edule. Peale Eesti on maailmas palju riike kus eksisteerivad samad või erinevad eeldused saada edukaks rahvusvahelisel areenil. Kuid arvestama peab asjaoluga, et kõik areenile ei mahu. Edukaks saamiseks tuleb eeldusi oskuslikult hinnata, juhtida ning riskid maandada. Eeldustest tuleb jõuda eduni nii nagu mõttest lahenduseni.